

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kuues koda)

10. juuni 2021 *

Eelotsusetaotlus – Tarbijakrediidilepingud – Direktiiv 2008/48/EÜ – Ülemäärase võlakoormuse risk – Artikkel 8 – Krediidiandja kohtustus kontrollida tarbija krediidivõimelisust – Artikkel 23 – Karistuse tõhusus, proportsionaalsus ja hoiatavus selle kohustuse rikkumise korral

Kohtuasjas C-303/20,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Sąd Rejonowy w Opatowie I Wydział Cywilny (Opatówi rajoonikohtu I tsiviilkolleegium, Poola) 27. septembri 2019. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 8. juulil 2020, menetluses

Ultimo Portfolio Investment (Luxembourg) SA

versus

KM,

menetluses osales:

Prokuratura Okręgowa w Kielcach,

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

koosseisus: koja president L. Bay Larsen, kohtunikud C. Toader (ettekandja) ja M. Safjan,

kohtujurist: G. Pitruzzella,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Ultimo Portfolio Investment (Luxembourg) SA, esindaja: *radca prawny* W. Kołosza,
- Poola valitsus, esindaja: B. Majczyna,
- Euroopa Komisjon, esindajad: G. Goddin ja A. Szmytkowska,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

* Kohtumenetluse keel: poola.

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta direktiivi 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/102/EMÜ (ELT 2008, L 133, lk 66), artikleid 8 ja 23.
- 2 Taotlus on esitatud Aasa Polska SA-lt nõude omandanud Ultimo Portfolio Investment (Luxembourg) SA (edaspidi „Ultimo Portfolio Investment“) ja füüsilise isiku KMi vahelises kohtuvaidluses tarbijakrediidilepingust tuleneva nõude tasumise üle.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 2008/48 põhjendustes 26 ja 47 on märgitud:

„(26) [...] Eriti laieneval krediiditurul on oluline, et krediidiandjad ei tegeleks vastutustundetu laenamisega ega annaks krediiti ilma eelneva krediidivõimelisuse hinnanguta ning liikmesriigid peaksid teostama vajalikku järelevalvet sellise käitumise ärahoidmiseks ja ette nägema vajalikud meetmed krediidiandjate karistamiseks, kui nad nii käituvad. [...] [K]rediidiandjatel [peaks] olema kohustus individuaalselt kontrollida tarbija krediidivõimelisust. Sel eesmärgil peaks krediidiandjatel olema lubatud kasutada mitte ainult asjaomase krediidilepingu ettevalmistamise ajal tarbija poolt esitatud teavet, vaid ka pikaajase ärisuhte ajal esitatud teavet. Liikmesriikide ametiasutused peaksid andma ka krediidiandjatele asjakohaseid juhtnööre ja suuniseid. Tarbijad peaksid samuti toimima läbimõeldult ja austama oma lepingulisi kohustusi.

[...]

(47) Liikmesriigid peaksid kehtestama eeskirjad karistuste kohta, mida kohaldatakse käesoleva direktiivi alusel vastu võetud siseriiklike õigusaktide rikkumise korral, ja tagama nende eeskirjade rakendamise. Kuigi liikmesriikidele jääb karistuste valikul otsustusõigus, peaksid sätestatud karistused olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.“

- 4 Direktiivi artikli 8 „Kohustus hinnata tarbija krediidivõimelisust“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Liikmesriigid tagavad, et enne krediidilepingu sõlmimist hindab krediidiandja tarbija krediidivõimelisust vajaduse korral tarbijalt saadud piisava teabe alusel ja kasutades vajadusel asjakohaseid andmebaase. Liikmesriigid, kelle õigusaktid sätestavad krediidiandjale kohustuse hinnata tarbija krediidivõimelisust asjakohaseid andmebaase kasutades, võivad selle nõude säilitada.“

- 5 Selle direktiivi artiklis 23 „Karistused“ on sätestatud:

„Liikmesriigid kehtestavad eeskirjad karistuste kohta, mida kohaldatakse käesoleva direktiivi alusel vastu võetud siseriiklike õigusnormide rikkumise korral, ning võtavad kõik vajalikud meetmed nende rakendamise tagamiseks. Kehtestatud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.“

Poola õigus

- 6 12. mai 2011. aasta tarbijakrediidiseadusega (ustawa o kredycie konsumenckim) (Dz. U. 2011, nr 126, jrk nr 715) võeti Poola õigusesse üle direktiiv 2008/48. Selle seaduse põhikohtuasjas kohaldatava redaktsiooni (edaspidi „tarbijakrediidiseadus“) artiklis 9 on sätestatud:
- „1. Krediidiandja on enne krediidilepingu sõlmimist kohustatud hindama tarbija krediidivõimelisust.
2. Krediidivõimelisust hinnatakse tarbija käest saadud teabe alusel või asjakohastest andmebaasidest või krediidiandja andmekogudest saadud andmete alusel.
3. Tarbija on kohustatud krediidiandja nõudmisel esitama dokumendid ja teabe, mis on vajalikud tarbija krediidivõimelisuse hindamiseks.
4. Kui krediidiandja on pank või muu institutsioon, kellel on seadusjärgne õigus anda laene, hinnatakse krediidivõimelisust kooskõlas 29. augusti 1997. aasta pangandusseaduse artikliga 70 ja kooskõlas pankade või muude institutsioonide suhtes kohaldatavate muude õigusnormidega, võttes arvesse lõikeid 1 kuni 3.“
- 7 20. mai 1971. aasta väärtoseadustiku (ustawa – kodeks Wykroczeń; edaspidi „väärtoseadustik“) artiklis 24 on sätestatud:
- „1. Rahatrahv määratakse summas 20 kuni 5000 [Poola zlotti (PLN)], kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.
2. Kui rahalise kasu saamise eesmärgil toime pandud väärteto puhul määratakse karistuseks arest, määratakse lisaks sellele karistusele ka rahatrahv, v.a juhul, kui rahatrahvi määramine ei oleks otstarbekas.
3. Rahatrahvi suuruse määramisel võetakse arvesse toimepanija sissetulekut, tema isiklike ja perekondlike asjaolusid, omandisuhteid ja teenimisvõimalusi.“
- 8 Selle seadustiku artikli 45 lõike 1 järgi väärtetegu aegub, kui toimepanemisest on möödunud aasta; kui selle aja jooksul on algatatud menetlus, aegub väärtetegu kahe aasta möödudes selle ajavahemiku lõpust.
- 9 Selle seadustiku artiklis 138c on sätestatud:
- „1a. Sama karistus (rahatrahv) määratakse isikutele, kes ei täida tarbijaga tarbijakrediidilepingut sõlmides krediidivõimelisuse hindamise kohustust.
- [...]
4. Kui ettevõtja ei ole füüsiline isik, kannab lõigetes 1 kuni 3 ette nähtud vastutust ettevõtte juhataja või tarbijatega lepinguid sõlmima volitatud isik.“
- 10 23. aprilli 1964. aasta tsiviilseadustiku (ustawa – kodeks cywilny) põhikohtuasja asjaoludele kohaldatava redaktsiooni artikli 5 kohaselt võib tsiviilkohus poole taotlusel või omal algatusel jätta hageja nõuded rahuldamata, tuginedes õigusnormile, mis kehtestab karistuse õiguste kuritarvitamise eest.

- 11 17. novembri 1964. aasta tsiviilmenetluse seadustiku (ustawa – Kodeks postępowania cywilnego) põhikohtuasja asjaoludele kohaldatavas redaktsioonis on artiklis 320 sätestatud:

„Iseäranis põhjendatud juhtudel võib kohus määrata, et väljamõistetud sooritus tuleb teha mitmes osas, ja kui antakse üle kinnisasi või tühjendatakse ruumid, siis võib kohus määrata selle soorituse tegemiseks asjakohase tähtaja.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 12 Nagu nähtub eelotsusetaotlusest, sõlmisid Aasa Polska, asukoht Varssavi (Poola), ja KM 23. mail 2018 tarbijakrediidilepingu. Krediidi suurus oli 5000 zlotti (ligikaudu 1080 eurot) ja tagasimaksmisele kuuluv kogusumma oli 8626,58 zlotti (ligikaudu 1862 eurot). See summa koosnes laenu põhisummast, kogu lepingu kehtivuse perioodi eest tasumisele kuuluvast intressist summas 536,58 zlotti (ligikaudu 115 eurot), lepingutasust summas 2490 zlotti (ligikaudu 537 eurot) ja halduskuludest summas 600 zlotti (ligikaudu 130 eurot). Laen kuulus tagasimaksmisele ajavahemikus 22. juuni 2018 kuni 22. mai 2020, 24 osamaksena, mille suurus oli 408 zlotti (ligikaudu 88 eurot).
- 13 Aasa Polska võõrandas sellest lepingust tuleneva nõude Ultimo Portfolio Investmentile, kelle asukoht on Luxembourgis (Luksemburg).
- 14 Nimetatud lepingu sõlmimise ajal oli KM kohustatud tasuma 23 krediidi- ja laenulepingust tulenevaid võlgu, mis ulatusid 261 850 zlotini (ligikaudu 56 500 eurot), kusjuures nende võlgade kuumaksete kogusumma oli 8198 zlotti (ligikaudu 1770 eurot), ning tema abikaasal oli samuti võlgnevusi 24 krediidi- ja laenulepingu alusel. Kõigist neist lepingutest tulenevad võlad olid 457 830 zlotti (ligikaudu 98 840 eurot) ning vastavad kuumaksed olid 9974,35 zlotti (ligikaudu 2153 eurot). Kõnealuse lepingu sõlmimise ajal töötas KM töölepingu alusel, saades neto töötasu 2300 zlotti (ligikaudu 500 eurot). Tema abikaasa, kes tervislikel põhjustel ei töötanud, ei saanud mingit tulu.
- 15 Sąd Rejonowy w Opatowie I Wydział Cywilny (Opatówi rajoonikohtu I tsiviilkolleegium, Poola), kelle poole pöördus 4. aprillil 2019 Ultimo Portfolio Investment, kes oli omandanud 7139,76 zloti (ligikaudu 1540 euro) suuruse võlanõude koos seadusjärgsete intressidega, märgib, et põhikohtuasjas kõne all olev leping sõlmiti krediidivahendaja kaudu ja et Aasa Polska ei ole enne selle lepingu sõlmimist kontrollinud KMi varalist olukorda ega tema võlgnevuste suurust, kuivõrd lepingu sõlmimisele eelnenud vestluse käigus ei esitatud ühtegi küsimust tema varalise seisuga kohta ega asjasse puutuva leibkonna tulude suuruse ja võlgnevuste summa kohta.
- 16 See kohus tõdeb oma eelotsusetaotluses, et kuigi ta määras 14. juunil 2019, et Ultimo Portfolio Investment peab talle esitama lisaandmeid meetmete kohta, mille laenuandja oli võtnud, et hinnata KMi krediidivõimelisust, ei edastatud talle selle kohta mingit teavet.
- 17 Eelotsusetaotluse esitanud kohus toob esile, et tema arusaamise kohaselt tuleb liikmesriikidel direktiivi 2008/48 artikli 8 lõike 1 järgi tagada, et enne krediidilepingu sõlmimist hindab krediidiandja tarbija krediidivõimelisust vajaduse korral tarbijalt saadud piisava teabe alusel ja kasutades vajaduse korral asjakohaseid andmebaase. Ka peavad liikmesriigid selle direktiivi artikli 23 kohaselt kehtestama tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused, mida kohaldatakse selle kohustuse rikkumise korral, võttes kõik vajalikud meetmed nende rakendamise tagamiseks. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul ei taga kehtiv Poola õigus aga nende direktiiviga kehtestatud nõuete järgimist.
- 18 Nimetatud kohus märgib, et väärtuseadustiku artikli 138c lõigete 1a ja 4 kohaselt karistatakse tarbija krediidivõimelisuse uurimise kohustuse rikkumise eest üksnes selle seadustiku artiklis 24 ette nähtud trahvi määramisega. Lisaks aegub see trahv selle seadustiku artikli 45 kohaselt kiiresti.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus tõdeb samuti, et riigisisestes õigusnormides ei ole ette nähtud mitte laenuandjate kui laenulepingud sõlminud juriidiliste isikute vastutust, vaid üksnes niisuguste füüsiliste isikute vastutus nagu juhataja või isik, keda krediidiandja on volitanud tarbijatega lepinguid sõlmima.

19 Seetõttu on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkinud küsimus, kas vääртеoseadustikus ette nähtud karistus vastab direktiivis 2008/48 sätestatud nõuetele, ning tal on kahtlusi, kas see karistus on tõhus, proportsionaalne ja hoiatav juhul, kui rikutud on krediidiandja kohustust kontrollida tarbija krediidivõimelisust.

20 Neil asjaoludel otsustas Sąd Rejonowy w Opatowie I Wydział Cywilny (Opatówi rajoonikohtu I tsiviilkolleegium) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas karistusega, mis on [vääртеoseadustiku] artikli 138c lõikes 1[a] ette nähtud selle eest, kui rikutakse tarbija krediidivõimelisuse hindamise kohustust, mis on sätestatud [direktiivi 2008/48] artikli 8 lõikes 1, rakendatakse asjakohasel ja piisaval viisil sama direktiivi artiklis 23 liikmesriigile pandud kohustust sätestada riigisiseses õiguses tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused juhuks, kui krediidiandja rikub tarbija krediidivõimelisuse hindamise nõuet?“

Eelotsuse küsimuse analüüs

Vastuvõetavus

21 Ultimo Portfolio Investment ja Poola valitsus leiavad sisuliselt, esimese võimalusena, et eelotsusetaotlus on vastuvõetamatu, kuna eelotsusetaotluse esitanud kohtul, kes on tsiviilasja lahendav tsiviilkohus, puudub pädevus määrata vääртеoseadustiku alusel vajaduse korral rahaline karistus kutselisele laenuandjale.

22 Euroopa Kohtu praktikast tuleneb, et ELTL artiklis 267 ette nähtud Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute vahelise koostöö raames on üksnes asja menetleva ja selle lahendamise eest vastutava liikmesriigi kohtu ülesanne hinnata kohtuasja eripära arvesse võttes nii eelotsusetaotluse vajalikkust asjas otsuse tegemiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust. Kui esitatud küsimused puudutavad liidu õiguse sätte tõlgendamist, on Euroopa Kohus seega põhimõtteliselt kohustatud neile vastama.

23 Järelikult eeldatakse, et liidu õiguse tõlgendamise küsimused, mille liikmesriigi kohus on esitanud õiguslikus ja faktilises raamistikus, mille ta on määratlenud omal vastutusel ja mille täpsuse kontrollimine ei ole Euroopa Kohtu ülesanne, on asjakohased. Euroopa Kohus saab liikmesriigi kohtu esitatud eelotsusetaotluse läbi vaatamata jätta vaid siis, kui on ilmne, et taotletud liidu õiguse tõlgendusel ei ole mingit seost põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, või ka juhul, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada talle esitatud küsimustele tarviliku vastuse andmiseks vajalikud faktilised või õiguslikud asjaolud (vt selle kohta 10. septembri 2014. aasta kohtuotsus Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).

24 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotlusest, et eelotsusetaotluse esitanud kohtul on tekkinud küsimus liidu sellise õigusnormi – käesoleval juhul direktiivi 2008/48 artikli 23 – tähenduse ja ulatuse kohta, mille tõlgendust ta Euroopa Kohtult palub. See kohus on piisavalt ja täpselt esile toonud põhikohtuasja aluseks olevad faktilised asjaolud ja põhikohtuasja õigusliku raamistiku, millest nähtub, et esitatud küsimus ei ole hüpoteetiline.

25 Lisaks, kuigi Ultimo Portfolio Investment ja Poola valitsus väidavad eelkõige, et Poola menetlusnormide kohaselt ei või tsiviilasja lahendav tsiviilkohus kohaldada vääртеoseadustikus ette nähtud karistusi ja et selle seadustiku artikli 138c lõikes 1a ette nähtud karistuse võib määrata ainult kriminaalkohus, tuleb

märkida, et Euroopa Kohus on konkreetselt pädev otsustama üksnes liidu õigusnormide tõlgenduse või kehtivuse üle, lähtudes faktilistest asjaoludest, mille liikmesriigi kohus on talle esitanud. Seevastu on riigisiseste õigusnormide tõlgendamine üksnes eelotsusetaotluse esitanud kohtu pädevuses (vt selle kohta 11. märtsi 2021. aasta kohtuotsus Firma Z, C-802/19, EU:C:2021:195, punkt 37).

26 Seega on eelotsusetaotlus vastuvõetav.

Sisulised küsimused

27 Oma küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2008/48 artiklit 23 tuleb tõlgendada nii, et karistuste tõhususe, proportsionaalsuse ja hoiatavuse hindamisel, mis on selles artiklis ette nähtud, tuleb – eelkõige juhul, kui ei ole järgitud selle direktiivi artiklis 8 ette nähtud tarbija krediivõimelisuse hindamise kohustust – arvesse võtta üksnes liikmesriigi õigusnormi, mis on konkreetselt vastu võetud selle direktiivi ülevõtmisel.

28 Direktiivi 2008/48 artikli 8 lõikest 1 tuleneb, et enne krediidilepingu sõlmimist on krediidiandja kohustatud hindama tarbija krediivõimelisust, kusjuures see kohustus võib vajaduse korral hõlmata asjakohaste andmebaaside kasutamist. Samuti on selle kohustuse eesmärk muuta krediidiandja vastutustundlikumaks ja vältida seda, et ta annaks laenu krediivõimetutele tarbijatele (vt selle kohta 18. detsembri 2014. aasta kohtuotsus CA Consumer Finance, C-449/13, EU:C:2014:2464, punkt 43; 6. juuni 2019. aasta kohtuotsus Schyns, C-58/18, EU:C:2019:467, punkt 40, ja 5. märtsi 2020. aasta kohtuotsus OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, punkt 20).

29 Niisugune kohustus on tarbija seisukohast põhjaneva tähtsusega, kuna selle eesmärk on kaitsta tarbijaid ülemäärase võlakoormuse ja maksejõuetuse ohu eest (vt selle kohta 6. juuni 2019. aasta kohtuotsus Schyns, C-58/18, EU:C:2019:467, punkt 41, ning 5. märtsi 2020. aasta kohtuotsus OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, punkt 21 ja seal viidatud kohtupraktika).

30 Direktiivi 2008/48 artiklis 23 on ette nähtud esiteks, et eeskirjad karistuste kohta, mida kohaldatakse krediidisaja krediivõimelisuse lepingueelset kontrollimist käsitlevate riigisiseste õigusnormide rikkumise korral ja mis on vastu võetud direktiivi artikli 8 alusel, peavad olema määratletud sellisel, et karistused oleksid tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad, ning teiseks on selles artiklis ette nähtud, et liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed nende rakendamise tagamiseks. Neis piirides on jäetud otsustusõigus karistuste valikul liikmesriikidele (vt selle kohta 10. septembri 2014. aasta kohtuotsus Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, punkt 59 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 5. märtsi 2020. aasta kohtuotsus OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, punkt 24 ja seal viidatud kohtupraktika).

31 Kuigi eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimused puudutavad käesoleval juhul ainult väärteseadustiku artiklitest 24 ja 138c koostoimes tulenevat karistust, nähtub Euroopa Kohtule esitatud kirjalikest seisukohtadest – tingimusel, et eelotsusetaotluse esitanud kohus seda kinnitab –, et Poola õiguses on ette nähtud teatav hulk muid sanktsioone, muu hulgas tsiviilõiguslikke sanktsioone, mida tsiviilkohtud võivad määrata juhul, kui tarbija krediivõimelisuse kontrollimise kohustust ei ole täidetud.

32 Esimesena, kuigi trahv võib küll kujutada endast hoiatavat karistust, võib trahvisumma väiksus siiski muuta selle karistuse ebapiisavaks. Samuti võib asjaolu, et seda karistust saab määrata üksnes füüsilistele isikutele, osutada lünkadele asjasse puutuvates õigusnormides (vt analoogia alusel 4. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Bank BGŽ BNP Paribas, C-183/18, EU:C:2020:153, punkt 48 ja seal viidatud kohtupraktika). Lisaks tuleb selleks, et karistus oleks tõhus ja hoiatav, jätta rikkujad ilma toime pandud rikkumistega kaasnevatest rahalistest eelistest (vt analoogia alusel 11. veebruari 2021. aasta kohtuotsus K. M. (laeva kaptenile määratud karistused), C-77/20, EU:C:2021:112, punkt 48). Viimaseks ja eelkõige ei taga selline karistus piisavalt tõhusalt tarbijate kaitset ülemäärase võlakoormuse ja

maksejõuetuse riski eest – kaitse, mida on soovitud tagada direktiiviga 2008/48 –, kuivõrd neil ei ole toimet olukorras, kus tarbijale on antud krediidilepingu alusel krediiti direktiivi artiklit 8 rikkudes (vt selle kohta 5. märtsi 2020. aasta kohtuotsus OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, punkt 38).

- 33 Samas tuleb teisenä märkida, et vastavalt ELTL artikli 288 kolmandale lõigule on direktiiv saavutatava tulemuse seisukohalt siduv iga liikmesriigi suhtes, kellele see on adresseeritud, kuid jätab vormi ja meetodite valiku selle riigi ametiasutustele (21. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Radlinger ja Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, punkt 76 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 34 Niisiis ei eelda direktiivi ülevõtmine ilmtingimata igas liikmesriigis seaduse vastuvõtmist. Konkreetsemalt tuleneb Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast, et teatavate üldpõhimõtete või üldnormide olemasolu võib muuta täiendavate õiguslike erimeetmete kaudu ülevõtmise üleliigseks, kuid seda siiski tingimusel, et need normid tagavad ka tegelikkuses selle direktiivi täieulatusliku kohaldamise, ja juhul, kui direktiivi asjasse puutuva sätte eesmärk on eraõiguslikele isikutele õiguste andmine, peab nendest põhimõtetest tulenev õiguslik raamistik olema piisavalt täpne ja selge ning isikutel, kellele see on suunatud, peab olema võimalus saada kõigist oma õigustest teadlikuks ja vajaduse korral nendele riigisisese kohtus tugineda (vt selle kohta 3. detsembri 2009. aasta kohtuotsus komisjon vs. Belgia, C-475/08, EU:C:2009:751, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 35 Eeltoodust järeldub, et selleks, et teha kindlaks, kas riigisisised õigusnormid rakendavad piisavalt konkreetsest direktiivist tulenevaid kohustusi, ei tule arvesse võtta mitte ainult õigusnorme, mis on konkreetset vastu võetud selle direktiivi ülevõtmiseks, vaid ka kõiki olemasolevaid ja kohaldatavaid õigusnorme kogumis.
- 36 Euroopa Kohtu praktikast tuleneb, et ehkki direktiivi 2008/48 artiklis 23 on nõutud, et karistused peavad olema hoiatavad, peab kohtutel samuti olema kaalutusõigus, mis võimaldab neil valida kohtuasja asjaoludest lähtuvalt vahendi, mis on proportsionaalne tuvastatud kohustuse täitmatajätmise raskusega (vt selle kohta 9. novembri 2016. aasta kohtuotsus Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, punkt 63, ja 5. märtsi 2020. aasta kohtuotsus OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, punkt 26). Liikmesriigi kohtud peavad seega arvesse võtma riigisiseseid õigusnorme kogumis ja tõlgendama neid võimalikult suures ulatuses selle direktiivi sõnastust ja eesmärki arvesse võttes, et saavutada tulemus, mis on direktiiviga taotletavate eesmärkidega kokkusobiv (vt selle kohta 27. märtsi 2014. aasta kohtuotsus LCL Le Crédit Lyonnais, C-565/12, EU:C:2014:190, punkt 54, ja 5. märtsi 2020. aasta kohtuotsus OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, punkt 41).
- 37 Kui liikmesriigi seadusandja on, nagu käesoleval juhtumil, näinud tarbija krediidivõimelisuse hindamise kohustuse rikkumise eest karistusena lisaks väärtuseadustikus kehtestatud karistusele ette tsiviilõiguslikud sanktsioonid, millest peaks olema tarbijale kasu, siis tuleb neid sanktsioone – arvestades direktiivis 2008/48 tarbijate kaitsele omistatud erilist tähtsust – tõhususe põhimõtet järgides rakendada (5. märtsi 2020. aasta kohtuotsus OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, punkt 39).
- 38 Käesoleval juhul nähtub Euroopa Kohtule esitatud toimikust – seda peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus –, et riigisisestes õigusnormides ettenähtu hulgas on intresside saamise õiguse kaotamine, lepingu täitmise jaotamine osadesse, millega ei kaasne intresse, ning teatavate tingimuste tühisus riigisiseste õigusnormide alusel, millega võetakse üle nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiiv 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT 1993, L 95, lk 29; ELT eriväljaanne 15/02, lk 288), või Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2005. aasta direktiiv 2005/29/EÜ, mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid siseturul ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 84/450/EMÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 97/7/EÜ, 98/27/EÜ ja 2002/65/EÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 2006/2004 (eaausate kaubandustavade direktiiv) (ELT 2005, L 149, lk 22).

- 39 Mis kõigepealt puudutab intresside saamise õiguse kaotamist, siis on Euroopa Kohus juba otsustanud, et riigisisestes õigusnormides ette nähtud seda tüüpi sanktsiooni tuleb pidada direktiivi 2008/48 artikli 23 tähenduses proportsionaalseks, kui see puudutab selle direktiivi kontekstis põhjaneva tähtsusega kohustuse rikkumist krediidiandja poolt (vt selle kohta 9. novembri 2016. aasta kohtuotsus Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, punktid 69–71 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 40 Nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktides 29 ja 30, on direktiivi 2008/48 artikli 8 lõikes 1 ette nähtud kohustusel kontrollida tarbija krediidivõimelisust niisugune põhjanev tähtsus.
- 41 Järgmiseks, mis puudutab lepingu täitmise osadeks jagamist, siis võimaldab see võtta arvesse tarbija olukorda ja vältida seda, et tarbijale tekitatakse iseäranis kahjulikke tagajärgi (vt selle kohta 26. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Abanca Corporación Bancaria ja Bankia, C-70/17 ja C-179/17, EU:C:2019:250, punktid 56, 58 ja 59 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 42 Viimaseks, selleks et täita direktiivi 2008/48 artiklis 23 kehtestatud nõudeid, võib eelotsusetaotluse esitanud kohus kohaldada seda koostoimes direktiiviga 93/13, et vajaduse korral jõuda järeldusele, et ülemäära suured tasud ette nägevad lepingutingimused ei ole tarbija jaoks siduvad (vt selle kohta 3. septembri 2020. aasta kohtuotsus Profi Credit Polska, C-84/19, C-222/19 ja C-252/19, EU:C:2020:631, punkt 97).
- 43 Seda tehes peab ta kontrollima, ega direktiivis 93/13 ette nähtud karistuse kohaldamine ei ole tarbijale ebasoodsam kui lihtsalt sanktsioon, mis seisneb intresside saamise õiguse kaotuses, mis on riigisiseses õiguses ette nähtud direktiivi 2008/48 artikli 23 rakendamisel (vt selle kohta 16. novembri 2010. aasta kohtumäärus Pohotovost, C-76/10, EU:C:2010:685, punkt 77).
- 44 Sama loogika kohaselt on Euroopa Kohus juba otsustanud, et kaubandustava ebaaususe tuvastamine direktiivi 2005/29 tähenduses kujutab endast üht asjaoludest, millele pädev kohus võib tugineda, kui ta hindab direktiivi 93/13 mõttes selliste lepingutingimuste ebaõiglust, mis käsitlevad kaubandustava, mis kajastub müüjat või teenuseosutajat ja tarbijat siduvas lepingus (vt selle kohta 15. märtsi 2012. aasta kohtuotsus Pereničová ja Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, punkt 47, ja 10. juuni 2021. aasta kohtuotsus BNP Paribas Personal Finance, C-776/19–C-782/19, punkt 76).
- 45 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata, et direktiivi 2008/48 artiklit 23 tuleb tõlgendada nii, et karistuste tõhususe, proportsionaalsuse ja hoiatavuse hindamine, mis on selles sättes ette nähtud, tuleb – eelkõige juhul, kui ei ole järgitud selle direktiivi artiklis 8 ette nähtud kohustust kontrollida tarbija krediidivõimelisust – vastavalt ELTL artikli 288 kolmandale lõigule läbi viia, arvestades mitte ainult sätet, mis võeti konkreetset vastu selle direktiivi ülevõtmiseks riigisisesse õigusesse, vaid ka kõiki selle õiguse sätteid kogumis, tõlgendades neid võimalikult suures ulatuses selle direktiivi sõnastust ja eesmärke arvesse võttes, et need karistused vastaksid direktiivi artiklis 23 kehtestatud nõuetele.

Kohtukulud

- 46 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kuues koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta direktiivi 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/102/EMÜ, artiklit 23 tuleb tõlgendada nii, et karistuste tõhususe, proportsionaalsuse ja hoiatavuse hindamine, mis on selles sättes ette nähtud, tuleb – eelkõige juhul, kui ei ole järgitud selle

direktiivi artiklis 8 ette nähtud kohustust kontrollida tarbija krediivõimelisust – vastavalt ELTL artikli 288 kolmandale lõigule läbi viia, arvestades mitte ainult sätet, mis võeti konkreetselt vastu selle direktiivi ülevõtmiseks riigisisesse õigusesse, vaid ka kõiki selle õiguse sätteid kogumis, tõlgendades neid võimalikult suures ulatuses selle direktiivi sõnastust ja eesmärke arvesse võttes, et need karistused vastaksid direktiivi artiklis 23 kehtestatud nõuetele.

Allkirjad